

Педагогикалық менеджменттегі инновациялар, әсіресе цифрлық технологиялар мен ақпараттық-коммуникациялық құралдардың енгізілуі, білім беру процесін жаңашылдықпен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Мысалы, онлайн оқыту платформалары, интерактивті оқу материалдары және мобильді қосымшалар оқу барысын тиімдірек етуде маңызды рөл атқарады. Осындай технологиялардың арқасында білім беру процесі тиімдірек, әрі оқушылар үшін қызықтырақ болып, білім алу мотивациясын арттырады. Білім беру сапасын басқаруда кадрлық құрамның кәсіби даму деңгейі де ерекше маңызды. Білікті мамандардың болуы оқу орындарындағы басқару жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Оқытушылар мен әкімшілік қызметкерлердің біліктілігін арттыру, кәсіби дамыту бағдарламаларын енгізу, және үздіксіз білім алу мәдениетін қалыптастыру білім беру ұйымдарының сапасын көтеруде тиімді болып табылады. Мұндай шаралар педагогикалық кадрлардың кәсіби дамуына ықпал етіп, білім беру сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Зерттеу барысында алынған мәліметтер педагогикалық менеджментте білім беру сапасын басқару жүйесін дамытуда маңызды рөл атқаратынын көрсетті. Білім беру сапасын басқару жүйесі оқушылардың оқу мотивациясын арттыруға, оқу нәтижелерін жақсартуға, және педагогикалық кадрлардың кәсіби дамуын қамтамасыз етуге бағытталған тиімді стратегияларды әзірлеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, зерттеу барысында анықталған инновациялық тәсілдер мен шешімдер білім беру сапасын басқарудың жаңа деңгейіне көтеруге ықпал етеді. Мысалы, педагогикалық менеджменттің жаңа әдістері мен стратегиялары білім беру мекемелерінің жұмысын жаңғыртуға, сондай-ақ, білім беру сапасын арттырудың тиімділігін қамтамасыз етуге септігін тигізеді. Осылайша, педагогикалық менеджмент білім беру жүйесінің сапасын басқарудағы басты құрал болып табылады, және оның тиімділігін арттыру білім беру мекемелерінің, оқушылардың және қоғамның дамуында маңызды рөл атқарады. [3]

Қорытындылай келе педагогикалық менеджмент білім беру сапасын басқаруда шешуші рөл атқарады. Бұл зерттеу барысында анықталғандай, оқу орындарындағы басқару процестерін жетілдіру арқылы білім беру сапасын едәуір жақсартуға болады. Білім беру сапасын арттырудың тиімді құралдары ретінде жоспарлау, бақылау, инновациялық әдістерді қолдану және кадрлық әлеуетті дамыту ерекше маңызға ие. Педагогикалық менеджменттің жүйелі және стратегиялық тәсілдері білім беру мекемелерінің тұрақты дамуын қамтамасыз етеді. Болашақта білім беру сапасын басқаруда инновацияларды енгізу және озық басқару әдістерін қолдану басты міндеттердің бірі болмақ. Сонымен қатар, білім беру мекемелеріндегі басқару жүйелерін жетілдіру арқылы қоғамның сұраныстарына жауап беретін сапалы білім беруді қамтамасыз етуге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Исламова А.Қ. Педагогикалық менеджмент: теориясы және тәжірибесі. – Алматы: «Мектеп», 2015. <https://wku.edu.kz/images/usm/psixolog/pedmen1.pdf>
2. Құлжанова Ә.С. Білім беру сапасын басқару: әдістемелік нұсқаулық. – Астана: «Ғылым», 2018. https://ust.kz/word/bilim_beru_sapasyn_basqary_jane_onyng_problemalary_men_perspektivalary-160284.html
3. Белкин А.А. Менеджмент в образовании: проблемы и перспективы. // Педагогика. – 2020. – №5. – Б. 45-56. <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/6410/1/konf000300.pdf>

ҒТАХА 06.52.13

М.Аманжол, Д.Ә.Бодан
Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды зерттеу университеті,
Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.
marzhan.amanzhol.04@mail.ru

МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІ ҮШІН ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТТІҢ МАҢЫЗЫ

Мектеп мұғалімдерінің жоғары кәсіби құзыреттілігін ғана емес, сонымен қатар әр түрлі қызмет түрлеріне белсенді және шығармашылықпен араласу қабілетін қалыптастыруды көздейтін кәсіптік оқытуға қойылатын жаңа талаптар қазіргі жағдайда кәсіби білім беру процесіне қалыптасқан көзқараспен қайшы келеді. Білім беру қызметінің репродуктивті нысандары мен түрлерінің басым болуымен, оқушылардың дербестігі мен шығармашылық белсенділігінің жеткіліксіздігімен туындауда. Осыған байланысты мектеп мұғалімдерінің педагогикалық іс-әрекетінің құрылымын

жаңғырту мәселесі туындайды, ол білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттары: ізгілендіру, демократияландыру, интеграциялық, сабақтастық және көп деңгейлілік, интенсификациялау қағидаларына сәйкес келуі тиіс.

«Мектеп мұғалімдерін педагогикалық басқаруды модельдеудің теориялық негіздері» атты бірінші тарауда бастауыш кәсіптік білім беруді дамытудың қазіргі тенденциялары қарастырылады. Ғылым мен тәжірибенің жетістіктерін зерттеу кәсіптік бастауыш білім беру жүйесінің негізгі мәселелерін және инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің кәсіби-педагогикалық қызметіне қойылатын жаңа талаптарды анықтауға мүмкіндік берді. Тарихи әдебиеттер мен құқықтық құжаттамаларды талдау негізінде, оқушылар толығымен бағынышты және барлық жағынан тәуелді болатын ең көне нысаны - шәкірттік кәсіптік оқыту процесінде басқару қызметінің әлеуметтік маңызының қалыптасуы мен дамуының үдерісін қазіргі субъектілік деңгейге жеткізген педагогикалық менеджмент және бірлескен басқару жүйесіндегі пәндік қатынастар анықталды.

Қазақстанда білім берудің пайда болуы мен дамуы кезеңінде жарияланған заңнамалық құжаттар (жарғылар, жарлықтар және негізгі ережелер) басқару педагогикалық ұжымның кәсіби қызметінің тарихи қалыптасқан және ажырамас түрі болып табылатынын айқындауға деген қорытындыны тұжырымдауға мүмкіндік берді. Мұғалімнің педагогикалық менеджменті дамуының қазіргі кезеңі мыналарды қамтамасыз етеді: қажеттіліктерді (білім берудегі, еңбек нарығындағы болжамдарды ескере отырып) және даму мүмкіндіктерін талдау; уақытылы шешім қабылдау; инновациялық қызметтің орындалу барысын бақылау [1].

Білім беру жүйесінде әдістемелік әзірлемелердің елеулі жиынтығы жинақталғаны анықталды. Кәсіби-педагогикалық қызметтің әртүрлі мәселелері оны жетілдіруге бағыт-бағдар беретін және мұғалімдерді басқарудың педагогикалық жүйесінің моделін ғылыми негіздеу үшін барлық қолда бар әлеуетті пайдалануды қамтамасыз ететін инженерлік-педагогикалық қызметкерлер болып табылады.

Осыны ескере отырып, тиімді кәсіптік-педагогикалық қызметті жүзеге асырудың жаңа тәсілдерін қолдану қажет. Оқытуды оқушылар мен студенттердің бірлескен өзара тәуелді іс-әрекеті ретінде қарастырсақ, онда олардың өзара әрекеті белгілі бір ұйымды болжайды және басқару формасын алады.

Педагогикалық менеджмент кәсіптік оқыту процесін ғана емес, сонымен қатар студенттің тұлғасын қалыптастыруды басқаруға мүмкіндік береді. Оны анықтау мақсатында басқарушылық және педагогикалық іс-әрекетті біріктіруден тұратын зерттеу пәнінің күрделілігін ескере отырып, оның мәні, «әкімшілік қызмет», «менеджмент», «педагогикалық менеджмент» ұғымдары нақтыланып, инженерлік-педагогикалық қызметтің мақсатты қызметі ретінде айқындалатын «мектеп мұғалімінің педагогикалық менеджменті» ұғымы негізделді. Оқу процесін басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыру және құру және кәсіби маманның кәсіби даярлығы мен тұлғасын дамытудағы маңызды бағыт болып саналады.

Мектеп мұғалімдері үшін педагогикалық менеджмент жүйесінің мәні анықталды, ол білім беру және аналитикалық-конструктивті процестердің бірлігінде жатыр. Ұстаздардың педагогикалық қызметінің әрбір компоненті маңызды. Осылайша, педагогикалық менеджмент педагогикалық іс-әрекеттің құрылымдық тұтастығын және қызмет етудің тиімді нәтижелеріне қол жеткізуді қамтамасыз етеді.

Педагогикалық менеджмент адам тәжірибесінің жалпы құбылысы ретінде белсенділіктің барлық белгілеріне ие және сонымен бірге оқу-өндірістік үдеріс жағдайында оны жүзеге асырудың нақты шындығымен анықталатын ерекшеліктер.

Педагогикалық және басқарушылық қызметті салыстырмалы талдау ретінде мұғалімдердің педагогикалық іс-әрекетінің шекарасын айтарлықтай кеңейтуден тұратын педагогикалық басқару жүйесінің ерекше ерекшеліктерін анықтауға мүмкіндік берді; мақсаттардың бірлігі және мұғалім мен студенттердің өзара әрекетін ұйымдастыру; оқушыларға білім беру процесін ұйымдастыру заңдылықтарының, принциптерінің, формаларының, әдістерінің, құралдары мен технологияларының өзіндік ерекшелігі, басқарылатын және басқарылатын ішкі жүйелердің субъектісі ретінде мұғалімнің екіжақтылығы қарастырылады.

Осылайша, қызмет етудің әртүрлі деңгейлерінде педагогикалық менеджменттің теориясы мен тәжірибесін зерттеу және инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің басқарушылық және кәсіби-педагогикалық іс-әрекетінің мақсатты бірлігінде көрінетін интегративті құбылыс ретінде анықталуы маңызды мәнге ие болды [2].

«Педагогикалық қызмет жағдайындағы педагогикалық басқаруды жүйелік модельдеу» тұжырымдамасы мектеп мұғалімдерінің педагогикалық менеджмент жүйесін модельдеудің

әдістемелік тәсілдерін анықтайды, құрылымы мен мазмұнын, педагогикалық менеджменттің процессуалдық құрамдас бөліктері мен функцияларының ерекшеліктерін ұсынады. Педагогикалық басқару жүйесін модельдеу әмбебаптандыру, инновациялық ойлау, жағдаяттық, іс-әрекеттің әртүрлілігі, кешенді және жүйелік көзқарас, талдау мен синтездің бірлігі, тұлғаны әлеуметтендіру мен кәсібилендірудің бірлігі, кәсіпті меңгерудегі педагогикалық және өндірістік процестердің тұтастығын қамтамасыз етеді.

Мектеп мұғалімдеріне арналған педагогикалық менеджмент моделін құру келесі кезеңдерден тұрады:

- жүйені бөлу, яғни инженерлік-педагогикалық ұжымның педагогикалық іс-әрекетінің жалпы үлгісінде педагогикалық менеджменттің шекарасын және қоршаған ортамен байланысын анықтау;
- педагогикалық басқару моделінің құрылымын анықтау, оны құрылымдық элементтерге бөлу және олардың арасындағы байланыстарды орнату;
- модельдің кіріс және шығыс әсерлерін сипаттайтын айнымалылардың жиыны мен мағыналы мағынасын анықтау.

Интегралды педагогикалық жүйесіндегі педагогикалық менеджменттің орны мен рөлі келесі факторлармен қатаң түрде анықталады:

- инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің басқарушылық және кәсіптік-педагогикалық қызметіне жүйелік-белсенділік көзқарасының ережелері;
- төрт деңгейлі басқару (стратегиялық, тактикалық, оперативті, өзін-өзі басқару);
- оқу-танымдық іс-әрекетті басқаруға бағытталған оқыту іс-әрекетінің бағытын өзгерту;
- педагогикалық іс-әрекеттің мазмұнын мен функцияларын өзгерту;
- инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің орны мен рөлін өзгерту
- кәсіптік лицейді басқару жүйесі;
- нақты нәтижелерді бақылаудың қажетті деңгейін қамтамасыз ететін «кері байланыс» принципіне негізделген педагогикалық процесті ұйымдастыру;
- жүйелі, көп факторлы, болжамды басқару моделі.

Имитациялық объектінің жұмыс істеуін анықтайтын сыртқы факторлар ретінде мыналар анықталды: өндірістің және жалпы қоғамның даму мүмкіндіктерін анықтайтын әлеуметтік-экономикалық жағдайлар; жұмысшыларға еңбек нарығының талаптары; кәсіпқойлық деңгейіне және кәсіби құнды тұлға қасиеттеріне өндірістік талаптар; бастауыш және орта кәсіптік білім беру жүйесінің даму тенденциялары. Анықталған факторлардың бар екендігі дәлелденді.

Педагогикалық басқару жүйесін ғылыми негіздеу үшін оның барлық негізгі компоненттеріне құрылымдық-функционалдық талдау жасалды:

- педагогикалық менеджменттің мақсаттары, оның негізі іс-әрекеттің тиімділігін арттыру мотивтері (материалдық, кәсіптік, әлеуметтік, рухани);
- педагогикалық менеджмент субъектілері – инженерлік-педагогикалық кадрлар, оқушылар, ақпараттар;
- педагогикалық менеджменттің мазмұны - инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің ғылыми негізделген, ұтымды ұйымдастырылған және оңтайлы жабдықталған қызметі, әдістердің (әдістердің), операциялардың қатаң белгіленген реттілігімен сипатталады, бұл жағдайда тұрақты жоспарланған нәтиже алуға мүмкіндік береді [3].

Педагогикалық менеджмент мазмұнында екі компонент анықталды. Олар ең аз күш, яғни ақша және уақыт шығыны. Бұған байланысты педагогикалық және басқарушылық іс-әрекеттердің кәсіби біртұтас жүйесінде интеграциялану процесі ұйымдастырылады.

1. Функционалдық-қызметтік құрамдас бөлігі кәсіптік-педагогикалық іс-әрекетінің мазмұнын ашады және оның арқасында процестердің, яғни әрекеттердің, операциялардың жиынтығы сипатталады оқушылардың тұлғасында өзгерістер орын алады. Бұл процесс мақсаттан нәтижеге өтуден тұрады және нақты сипаттайды. Оқыту, тәрбиелеу және кәсіптік оқыту процестерінің стратегияларын әзірлеу, тұжырымдамалау кезінде мұғалім жүзеге асыратын процедуралар ерекше маңызға ие болады. Негізгі процедуралар: диагностика, болжау, мақсат қою, жобалау, ұйымдастыру, педагогикалық қарым-қатынас. Функционалдық құрылымында белсенділік компонентінде белсенділіктің танымдық және психикалық түрлері басым болады.

2. Операциялық-технологиялық компонент педагогикалық менеджменттің басқару құрамдас бөлігінің мазмұнын білдіреді және нақты сабақтарды ұйымдастырумен, жеке жағдайларды құрумен және шешумен, сондай-ақ педагогикалық басқарудың практикалық кезеңін сипаттайды. Бұл құрамдас

бөліктің процедураларына - мақсат қою, оқушыларды қойылған мақсатқа жетуге ынталандыру, бірлескен іс-әрекетті жоспарлау, оқу-танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру және бағыттау, бірлескен іс-әрекеттерді бақылау және түзету және табыс жағдайын құру;

3. Педагогикалық менеджмент нәтижесі мұғалімдердің кәсіби-педагогикалық іс-әрекетіндегі өзгерістерді қамтиды (кәсіби бағыттылық пен құзыреттілік, кәсіби маңызды қасиеттерді дамыту және жеке стильді қалыптастыру, кәсіби қызмет); педагогикалық процесті ұйымдастыру жағдайларындағы өзгерістер (әдістерді, формаларды, құралдарды жетілдіру, білім беру және оқыту технологиялары); оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекетіндегі өзгерістер (білім деңгейін арттыру, әдептілік пен кәсіби шеберлікті арттыру, әлеуметтік қарым-қатынас дағдылары мен өзара әрекеттесу)

4. Педагогикалық басқару процесінде мұғалімге келесі факторлар көбірек әсер етеді: тұрақты қатысу, басқару қатынастарындағы белгісіздік; жаңалық және түпнұсқалық; әрекеттердің шектен шығуы; кәсіби жұмыстың тұтастығы.

«Педагогикалық менеджмент» жүйесіндегі педагогикалық менеджменттің шекарасын анықтау және жүргізілген құрылымдық-функционалдық талдау кәсіптік лицей мұғалімдеріне арналған педагогикалық менеджмент жүйесінің үлгісін жасауға мүмкіндік берді.

Өзірленген үлгінің негізгі жүйе құраушы факторы – заңдылықтарды, принциптерді, функцияларды, әдістерді, басқару технологияларын ескере отырып жүзеге асырылатын және педагогикалық қызметтің жалпы нәтижесін қамтамасыз етуге бағытталған педагогикалық басқару нәтижесі еңбек нарығы мен өндірістің заманауи талаптарына жауап беретін жоғары білікті, кәсіби ұтқыр, бәсекеге қабілетті маман даярлауға көмектеседі.

Өзірленген үлгідегі педагогикалық менеджменттің тиімділігі келесі критерийлермен көрінеді:

- мұғалімнің басқару іс-әрекетінің тиімділігі;
- мұғалімнің педагогикалық іс-әрекетін ұйымдастыру деңгейі;
- кәсіптік лицей мұғалімі тұлғасының басқарушылық профилінің болуы

Педагогикалық менеджмент, мектеп мұғалімдерінің педагогикалық іс-әрекетіне талдау жүргізілді және кәсіби қызметтің жеке стильдері анықталды, педагогикалық-психологиялық шектеулер анықталды.

Инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің педагогикалық менеджментке психологиялық-педагогикалық дайындығы кәсіби міндеттерді шешу процесінде тұлғалық дамуға дайындығы болып табылады. Ол мұғалім-менеджердің ең өзекті қабілеттерін (өзін-өзі басқару қабілеті; ақылға қонымды жеке құндылықтар; нақты жеке мақсаттар; үздіксіз жеке өсуге баса назар аудару; мәселелерді шешу дағдылары); тапқырлық және инновацияға қабілеттілік; оқушыларға әсер ету және көшбасшы болу қабілеті жоғары; заманауи білім басқару тәсілдері; жетекшілік қабілеті; жаттықтыру және дамыту қабілеті); сонымен қатар іс-әрекеттің жеке стилі (эмоционалды-импровизациялық, репродуктивті-әдістемелік, адаптивті-импровизациялық, эмоционалды-әдістемелік).

Эксперименттік зерттеу барысында педагогикалық ұжымда жеке потенциалды шектейтін және кәсіби қызмет нәтижесіне кері әсер ететін психологиялық-педагогикалық факторлардың бар екені анықталды. Корреляциялық талдауды пайдалана отырып, оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекеті нәтижесінің инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің іс-әрекетіндегі шектеулерге сызықтық тәуелділігі анықталды.

Кәсіптік тәжірибесі әртүрлі (1 жылдан 20 жылға дейін) оқытушылар мен мектеп мұғалімдерінің басты кемшіліктері:

- 1. Ақпараттық мәдениеттің болмауы – ақпаратты өңдеу және есте сақтау қабілетсіздігі, құжаттаманың ретсіздігі. Оқушылар үшін бұл шектеу жазбаларды түсіре алмауынан көрінеді.

- сабақтарда, қосымша әдістемелік әдебиеттерді пайдалану, есте сақтау және зейінді дамыту деңгейінің төмендігі. Кәсіби дайындықтың тиімділігін айтарлықтай төмендетеді.

- 2. Жоспарлау функциясының жеткіліксіз дамуы - өз уақытын басқара алмау, өз қызметін ұтымды жоспарлау және т.б. Осыған байланысты оқушылардың орындаушылық қабілеті төмен, себебі нақты жеке ұйым жоқ, олар іс-әрекеттердің басымдықтарын белгілей алмайды, елеусіз істерге көп күш жұмсайды, олар қалай орнатуды білмейді, нақты мақсаттарды қою және оған жету кезеңдерін анықтай алмау, бұл кәсіби қызметте мүлдем қолайсыз.

- 3. Өзін-өзі басқара алмау және шығармашылық ұжымдарды құру қабілетінің төмендігі – өзінің мінез-құлқы мен эмоциясын басқара алмау, бұл оқытушылық ұжымда да, студенттік ұжымда да қақтығыстарға әкеп соғады, басқалардың қатысуы мен көмегін қамтамасыз ету қабілетінің төмендігі, студенттерге әсер ете алмау, бұл сыныптағы тәртіпті бұзуға, сәйкесінше оққылықтарға жол береді.

• 4. Білімі мен мұғалімнің өз беделінің төмендеуі. Оқушылар үшін өзін-өзі реттеу, өзін көрсете алу мәселесі де ең өзекті болып табылады. Соны ескере отырып, олардың жұмыс ұжымында жұмыс істеуі, өз мінез-құлқын басқара білуі табысты және нәтижелі кәсіби қызметтің кепілі болып табылады [4].

Зерттеу нәтижелері гипотезаның негізгі ережелерін растайды және келесі қорытындыларды тұжырымдауға мүмкіндік береді.

1. Бастауыш кәсіптік білім беруді дамытудың қазіргі заманғы тенденциялары және жұмысшылар мен мамандардың кәсіби даярлық деңгейіне қойылатын жаңа талаптар кәсіптік-педагогикалық қызмет құрылымын жүйелі өзгерту қажеттілігі мен білім беру саласындағы негізгі қарама-қайшылықты анықтауға мүмкіндік берді білім беру қызметінің репродуктивті нысандары мен түрлерінің басым болуымен, білім алушылардың дербестігі мен шығармашылық белсенділігінің жеткіліксіздігімен сипатталатын кәсіптік білім беру процесіне қалыптасқан көзқарас. Зерттеу педагогикалық менеджмент жүйесін енгізу өзгерген өмір сүру жағдайларын ескере отырып, педагогикалық процесті оңтайландыруға мүмкіндік беретінін және инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің кәсіби қызметінің ең қолайлы жүйесін қамтамасыз ететінін көрсетті.

2. Зерттеу менеджмент педагогикалық ұжымның кәсіби қызметінің тарихи қалыптасқан және ажырамас түрі екенін анықтауға мүмкіндік берді. Қазіргі педагогикалық жүйенің жалпы әлеуметтік-педагогикалық тенденциялары менеджмент үшін кәсіби білім берудегі тұлғаға бағытталған келесідей тенденциялар болып табылады: жастардың кәсіби өзін-өзі анықтауға бағдарлануы; білім беруді үдемелі тереңдету және кеңейту; кәсіптік білім берудің оқушылардың даму деңгейлері мен ерекшеліктеріне бейімделуі; оқытудың шығармашылық даралықты дамытуға бағытталуы; мемлекеттік стандарттарды енгізу; жалпы және кәсіптік білім беру арасындағы байланыс; инновациялық технологияларды енгізу.

3. Педагогикалық менеджмент адам тәжірибесінің жалпы құбылысы ретіндегі белсенділіктің барлық белгілеріне ие және сонымен бірге нақты шындыққа байланысты ерекшеліктері бар оқу-өндірістік процесс жағдайында басқаруды жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Бастауыш кәсіптік білім беру жүйесінде мұғалімдерді педагогикалық басқарудың ерекшеліктері мыналар болып табылады: басқару функцияларын қолдану шекараларының айтарлықтай кеңеюі (оқу-өндірістік жағдайларда); жоғары білікті мамандарды дайындау мақсатында оны қолданудың күрделілігі мен жан-жақтылығы мен қазіргі заманғы еңбек нарығының талаптарына жауап беретін бәсекеге қабілетті мамандар; педагогикалық қызметтің пәні мен өнімінде; кәсіптік оқыту процесін ұйымдастырудың жүйелері мен формалары.

4. Мектеп мұғалімдеріне арналған педагогикалық басқару жүйесінің моделі жүйенің түпкілікті мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз ететін біртұтас механизм ретінде кәсіби педагогикалық және басқарушылық қызмет элементтерінің жиынтығын қарастыруға мүмкіндік береді.

5. Педагогикалық басқару жүйесінің ең үлкен тиімділігіне жетудің келесі психологиялық-педагогикалық шарттары анықталды: психологиялық-педагогикалық дайындық; кәсіби қызметтің мақсатты және мотивациялық құрамдастарын қалыптастыру, технологияны меңгеру қажеттілігі; тәсілдер мен әдістердің жиынтығы кәсіби іс-әрекетті ұйымдастыру (қызметтің жеке стилі); кәсіби маңызды қасиеттер мен қабілеттер.

Қорытындылай келе оқушылардың білім деңгейін арттыру, тиімділікті арттыру негізінде мектеп мұғалімдеріне арналған педагогикалық басқару жүйесінің әзірленген моделінің тиімділігі дәлелденді. кәсіптік-педагогикалық қызметі, инженерлік-педагогикалық қызметкерлердің жаңа типті тұлғаның – педагог-менеджердің дамуы мен қалыптасуы, бұл гипотезаның алға қойылған ережелерінің заңдылығын растайды. Мектеп мұғалімдерінің практикалық қызметіне педагогикалық менеджмент жүйесін енгізу қазіргі еңбек нарығының талаптарына жауап беретін жоғары білікті және бәсекеге қабілетті мамандарды даярлаудың тиімділігін арттыру мақсатында кәсіптік білім беру процесін оңтайландыруға және жетілдіруге мүмкіндік береді. Педагогикалық менеджмент жүйесінің әзірленген үлгісін «Педагогикалық менеджмент» оқу пәні шеңберінде инженерлік-педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінде оқу курстарын құру және педагогикалық жоғары оқу орындарында студенттерді дайындау үшін пайдалануға болады. Белсенді өзін-өзі тәрбиелеу үшін педагог-менеджер тұлғасының психологиялық-педагогикалық моделін пайдаланған жөн.

1.Т.В.Паньшина, Ж.Ж.Айтпаева Педагогикалық менеджмент 2012.- 896,
[\[http://rmebrk.kz/bilim/association/panshina-pedagogikalyk.pdf\]](http://rmebrk.kz/bilim/association/panshina-pedagogikalyk.pdf)

2.Баймолдаев Т.М. Педагогический менеджмент и современное управление школой. монография.
 / Т. М. Баймолдаев. - А. : [б. и.], 2001. - 136 с, [\[http://lib/document/FOND/F5CCBE1D-0BEB-4B61-A032-E7C9D13E2619/\]](http://lib/document/FOND/F5CCBE1D-0BEB-4B61-A032-E7C9D13E2619/)

3. Әлқожаева Н.С., Жұмабекова Қ.Б. Ә 54 Педагогикалық менеджмент: оқу құралы / Н.С. Әлқожаева, Қ.Б. Жұмабекова. – 2-бас. – Стер. бас. – Алматы: Қазақ университеті, 2020. – 132 б. ISBN 978-601-04-3251-2 [\[https://dokumen.pub/9786010432512.html\]](https://dokumen.pub/9786010432512.html)

4. В.П.Симонов Педагогический менеджмент: в управлении педагогическими системами. 1999.- 312б [\[https://library.tou.edu.kz/fulltext/buuk/b3161.pdf\]](https://library.tou.edu.kz/fulltext/buuk/b3161.pdf)

МРНТИ 82.05.21

Д. Аметова, Д. Толеубай, А.О. Мусабекова
 Карагандинский исследовательский университет имени Е.А. Букетова,
 Республика Казахстан, г. Караганда,
 dilyara_min9347@mail.ru

SMART-ЦЕЛИ: РЕВОЛЮЦИЯ В УПРАВЛЕНИИ ВРЕМЕНЕМ

Какие бы цели Вы перед собой ни ставили, Вам не обойтись без планирования. Цель без реализации – только мечта. План – это стремление к достижению цели [1]. Целеполагание является одним из ключевых процессов в управлении временем и ресурсами, так как оно помогает определить направления деятельности и достичь желаемых результатов. В условиях быстроменяющегося мира, где информации и задач становится все больше, умение ставить четкие и реалистичные цели становится необходимым навыком как для личной, так и для профессиональной жизни. Осознанное целеполагание не только повышает продуктивность, но и способствует более эффективному распределению времени и ресурсов.

Цели служат ориентиром, который направляет наши действия и помогает сохранить фокус на важных задачах. Они позволяют не только отслеживать прогресс, но и адаптировать стратегию в случае необходимости. При четком понимании целей, человек или организация могут более эффективно планировать свои действия и принимать обоснованные решения.

Значимость целеполагания в управлении временем

Управление временем без четко поставленных целей становится сложной задачей. Без ясного понимания того, чего мы хотим достичь, легко отвлечься на меньшие и менее важные задачи. Целеполагание помогает организовать работу и личную жизнь, выделяя приоритетные задачи и избегая бесплодной деятельности. Это также способствует снижению стресса, поскольку наличие четкого плана и понимание своих целей позволяет чувствовать большую уверенность в своих действиях.

SMART-цели – это методика, используемая для постановки целей, которая помогает сделать их более эффективными и реалистичными. Аббревиатура SMART расшифровывается как:

- Specific (конкретные) — цель должна быть четко определена.
- Measurable (измеримые) — необходимо иметь возможность оценить прогресс и успех.
- Achievable (достижимые) — цель должна быть реальной и реалистичной.
- Relevant (актуальные) — цель должна иметь значимость и соответствовать общим задачам.
- Time-bound (с ограничением по времени) — необходимо установить крайний срок для достижения цели.

Если рассмотреть каждый компонент подробнее.

1. Specific (Конкретные)

Описание: Цели должны быть четкими и конкретными, чтобы избежать недопонимания и размытости. Когда цель является конкретной, это позволяет легче понять, что именно необходимо сделать для её достижения.

Measurable (Измеримые)

Описание: Важно, чтобы цели могли быть измерены, чтобы отслеживать прогресс и определять, когда цель будет достигнута. Наличие измеримых критериев позволяет оценивать успех и вносить коррективы, если это необходимо.